

מחירים

13

עלות עבודה (קודם: שכר עבודה) - הגדרות מפורטות על שכר ועלות עבודה, ראה מבוא לפרק 14 - חשבונות לאומיים.

חישוב המדד

מדד השינוי בנקודות מחושב עבור כל מוצר או שירות לפי מחירו בתקופה נתונה (חודש, רבע שנה או שנה) ביחס לתקופת הבסיס, על פי המחירים שנרשמו בעסקים השונים. המדד הכללי מתקבל כממוצע משוקלל של מדדי המחירים של כל המוצרים והשירותים שמחיריהם נמדדים במדד. מדד ממוצע שנתי מתקבל כממוצע אריתמטי של המדדים החודשיים או התלת-חודשיים, פרט למדד מחירים של תפוקה חקלאית (ר' הגדרות והסברים ברחון לסטטיסטיקה של מחירים).

עדכון המדדים וקישור המדדים

כל מדד מעודכן מדי כמה שנים ובמועדי העדכון מתעדכנים, בין השאר, סל המדד ומשקליו. בדרך כלל, לאחר כל עדכון, מוצג המדד ביחס לתקופת בסיס אחרת מאשר לפני עדכנו.

למטרות מעשיות ניתן לקשר סדרות של אותו מדד, המוצגות ביחס לתקופות בסיס שונות, ולהביאן על ידי כך לבסיס שווה. הנוסחה הכללית של קישור מדד לקודם לו (מבחינת תקופת בסיס) היא על ידי הכפלתו ב"מקדם קשר". "מקדם הקשר" הוא המדד של תקופת הבסיס החדשה, שחושב על פי הבסיס הישן, חלקי 100.

מדד המחירים לצרכן

(ראה פרסום טכני מס' 60)

הגדרת המדד ושימושו

מדד המחירים לצרכן מודד את אחוז השינוי שחל במשך הזמן בהוצאה הדרושה לקניית "סל קבוע" של מוצרים ושירותים, שמחיריהם ניתנים למדידה סדירה. "סל" זה מייצג את תצרוכתה של אוכלוסיית משקי הבית. המדד משמש בעיקר להצמדות שונות, לקביעת תוספת היוקר, לתעריפי השכר ולניתוח מגמות המחירים במשק.

כללי**מטרת מדדי המחירים**

מטרת מדדי המחירים היא למדוד את אחוז השינוי שחל במשך הזמן בהוצאה הדרושה לקניית "סל קבוע" של מוצרים ושירותים, או בפדיון המתקבל עבור "סל קבוע" של מוצרים ושירותים. סל המוצרים והשירותים מייצג דפוסי תצרוכת או ייצור, כפי שהשתקפו בתקופה מסוימת, המהווה תקופת בסיס של כל מדד ומדד. הסל של כל מדד כולל מוצרים ושירותים באיכות ובכמות בלתי משתנות או שוות ערך, כך שהשינויים במדד משקפים שינויי מחירים בלבד.

משקלות המדדים

משקלות המדד הם משקלות ערך, והחשיבות הניתנת לכל סעיף בסל המדדים שווה לאחוז ההוצאות עליו או לפדיון ממנו (בתקופת הבסיס) מתוך כלל ההוצאה או הפדיון הנכללים במסגרת המדד.

מדגם המוצרים והשירותים

את השינויים ברמת המחירים של כל סעיף במדדים השונים אומדים על פי השינוי במחירי מדגם של מוצרים ושירותים שונים. בחירת המוצרים במדגם נערכת לפי חשיבותם בהוצאות או בפדיון הנכללים במדד, ולפי יכולתם לייצג מגמות מחירים של קבוצות רחבות של מוצרים דומים.

שיטת איסוף המחירים

רישום מחירו של כל מוצר או שירות בכל עסק נעשה על פי הגדרה קבועה ומפורטת של המצרך ועל פי מערכת כללים שנועדה להבטיח שהמדד ישקף שינויי מחירים בלבד ולא שינויים בכמות המוצרים ובאיכותם. במדדי מחירים של תפוקות, דהיינו במדד המחירים לצרכן ובמדד המחירים הסיטוניים של תפוקת התעשייה, המחירים הנמדדים כוללים את כל המסים וההיטלים על המוצר, לרבות מס ערך מוסף. לעומת זאת במדדי מחירים של תשומות, המחירים הנמדדים כוללים את כל המסים וההיטלים, פרט למס ערך מוסף.

המקורות של משקלות המדד

הרכב הוצאות המשפחה לתצרוכת בתקופת הבסיס מתקבל על פי סקר הוצאות משק הבית. סל המוצרים והשירותים של מדד המחירים לצרכן שמחיריו נמדדים מינואר 2005 ועד דצמבר 2006, מבוסס על ממצאי סקרי הוצאות משקי הבית שנערכו בשנים 2002-2003. לצורך חישוב המשקלות למדד, הותאמו נתוני סקרים אלה לרמת המחירים הממוצעת של שנת 2004 והמדד מוצג בתקופה זו לפי בסיס: ממוצע 2002 = 100 נקודות.

מדגם המוצרים ושיטת איסוף המחירים

השינוי במדד נאמד על פי שינויי המחירים לצרכן של כ-1,320 מוצרים ושירותים, שמחיריהם נאספים על ידי סוקרים, באמצעות פקידה בשטח או באמצעות הטלפון, בכ-2,700 חנויות, עסקים ומשקי בית בכ-100 יישובים (לא כולל מדגם שכר דירה).

סדרות מדד המחירים לצרכן

מקדם הקשר למדד הקודם	תקופת הבסיס	התקופה
..	XI 1951	I 1959 - XI 1951
2.753	I 1959	XII 1964 - I 1959
1.347	ממוצע 1964	XII 1969 - I 1965
1.237	ממוצע 1969	XII 1976 - I 1970
4.112	ממוצע 1976	XII 1980 - I 1977
8.349	ממוצע 1980	XII 1985 - I 1981
2.25 ⁽¹⁾	ממוצע 1985	XII 1987 - I 1986
1.775	ממוצע 1987	XII 1993 - I 1988
2.421	ממוצע 1993	XII 1998 - I 1994
1.581	ממוצע 1998	XII 2000 - I 1999
1.064	ממוצע 2000	XII 2002 - I 2001
1.068	ממוצע 2002	XII 2006 - I 2003

1 כדי לקשר את מדד 1985 למדדים שלפני 1985, יש להכפילם ב-100; כדי לקשר את מדד 1986 ואילך למדדים שלפני 1985, יש להכפילם במקדמי הקשר המתאימים כפול 100.

מדד מחירי תשומה בבנייה למגורים

(הסבר מפורט על עקרונות המדד ועל שיטות עריכת הסקר וממצאיו ראה הירחון לסטטיסטיקה של מחירים מס' 2, ומס' 5, 2004).

הגדרת המדד ושימושו

המדד מודד את השינויים החלים במשך הזמן בהוצאה הדרושה לקניית "סל קבוע" של

חומרים, מוצרים ושירותים המשמשים לבניית בתי מגורים והמייצג את הרכב הוצאות הבנייה של קבלנים וקבלני משנה.

נוסף על מערכת המדדים המתייחסת לסל הכולל של הבנייה למגורים, החל בפברואר 1992 מתפרסמת מערכת של תת-מדדים לפי פרקי בנייה.

המדד משמש בעיקר כבסיס להצמדת חוזי בנייה, לניכוי שינויי מחירים מן השינויים בערך ההשקעות בבנייה וכמודד כללי של שינויי מחירים בענף הבנייה.

המקורות של משקלות המדד

סל המדד שמחיריו נמדדים מפברואר 2004 ואילך מבוסס על ממצאי סקר הוצאות בבניית בנייני מגורים שנערך בשנת 2003. בסקר נחקר הרכב התשומות של כ-125 פרויקטים שבנייתם החלה בספטמבר 1998 ונסתיימה עד סוף ספטמבר 2002.

נתוני הסקר הוערכו לצורך חישוב המשקלות במחירי תקופת הבסיס (ינואר 2004 = 100.0 נקודות).

מדגם המוצרים ושיטת איסוף המחירים

במסגרת המדד נמדדים ישירות מחיריהם של חומרים ושירותים. מחירי החומרים והשירותים נאספים ממדגם של סיטונאים ויצרנים, המספקים חומרים ושירותים לקבלנים בכל אזורי הארץ. המחירים הנמדדים הם אלה שמשלמים הקבלנים הראשיים וקבלני המשנה למשווקים לסוגיהם.

סדרות מדדי מחירים של תשומות בבנייה למגורים

מקדם הקשר למדד הקודם	תקופת הבסיס	התקופה
..	VII 1950	I 1964 - VII 1950
6.680	I 1964	XII 1968 - II 1964
1.259	ממוצע 1968	VI 1975 - I 1969
3.434	VI 1975	X 1983 - V 1975
176.512	X 1983	I 1992 - XI 1983
49.091	I 1992	I 2004 - II 1992
2.048	I 2004	II 2004 ואילך

מדד מחירי תשומה בסלילה

(הסבר מפורט של עקרונות המדד ושל שיטות עריכת הסקר וכן על ממצאיו, ראה פרסום מיוחד מס' 688, מדד מחירי תשומה בסלילה כבישים ודרכים השינויים שהוכנסו למדד בעקבות העדכון בינואר 1996 מובאים ברחון לסטטיסטיקה של מחירים מס' 1, 1996).

הגדרת המדד ושימושו

המדד מודד את אחוז השינוי שחל במשך הזמן בהוצאה הדרושה לקניית "סל קבוע" של חומרים ושירותים, המשמשים לסלילת כבישים והמייצג את הרכב הוצאות בענף הסלילה. המדד מורכב משתי מערכות של תת-מדדים: מערכת של שלושה תת-מדדים לרבדים (עפר, מצע ושכבה נושאת) ומערכת של שני תת-מדדים לסוגי כבישים (לא-עירוניים ועירוניים). ממוצע משוקלל של תת-המדדים מכל מערכת בנפרד מאפשר קבלת מדד בעבור כל הסלילה. המדד משמש בעיקר כבסיס להצמדות בחוזים על עבודות סלילה ולניכוי שינויי מחירים מן השינויים בערך ההשקעות הסלילה.

המקורות של משקלות המדד

סל המדד שמחירו נמדדים החל בפברואר 1996, מייצג את הרכב הוצאות ענף הסלילה לגבי עבודות סלילה שנסתיימו בשנים 1990-1991, לאחר התאמת ההוצאות למחירי ינואר 1996, המהווה את תקופת הבסיס החדשה של המדד המעודכן.

מדגם החומרים והשירותים ומדגם

העסקים

התנודות במחירים של סעיפי ההוצאה השונים מיוצגים על ידי שינויי המחירים חומרים ושירותים הנאספים אצל משווקים לסוגיהם.

סדרות מדדי מחירים של תשומות

בסלילה

מקדם הקשר למדד קודם	תקופת הבסיס	התקופה
..	I 1966	XII 1972-I 1966
1.542	ממוצע 1972	V 1981-I 1973
82.016	V 1981	I 1996-VI 1981
46.839 ⁽¹⁾	ינואר 1996	II 1996 ואילך

1 כדי לקשר את המדדים מ-1985 ואילך למדדים שלפני 1985, יש להכפילם ב-10.

מדד המחירים הסיטוניים של תפוקת התעשייה

(פירוט שיטתי של עקרונות המדד ניתן בפרסום טכני מס' 22. השינויים שהוכנסו למדדים בעקבות העדכונים הובאו בפרסומים הבאים: "עדכון מדד המחירים הסיטוניים של תפוקת התעשייה ליעדים מקומיים", ירחון לסטטיסטיקה של מחירים, מס' 1, בשנים 1969, 1972, 1978, 1989, 1995 ו-2006).

הגדרת המדד ושימושו

המדד מודד את שינויי המחירים המתקבלים על-ידי היצרנים בתעשייה עבור מוצרים ושירותים מתפוקת התעשייה, בשלב הראשון של השיווק בישראל.

שימושו העיקרי של המדד הוא ניכוי של סדרות ערך התפוקה התעשייתית, המחושבות במחירים שוטפים, והפיכתן לסדרות ערך במחירים קבועים.

המקורות של משקלות המדד

סל התפוקה של המדד הנוכחי, שמחיריו נמדדים החל בינואר 2006, מייצג את הרכב התפוקה המשוקקת של התעשייה לשוק המקומי ב-2004/05. נתונים על ערך התפוקה המשוקקת, לפי ענפים ראשיים וענפי משנה, נתקבלו מ"מדדי תעשייה" ל-2004/05.

נתונים אלה, בתוספת אומדן התפוקה של העצמאיים, שימשו כבסיס לחישוב המשקלות לענפים ראשיים וענפי משנה.

לצורך התאמת המשקלות של ענפי משנה ל"סיווג מוצרים" וכן לקביעת המשקלות של מוצרים וקבוצות מוצרים במדד, נערך סקר מיוחד על התפלגות התפוקה המשוקקת של מפעלי תעשייה לפי מוצרים. נתוני הסקר מתייחסים לשנת 2004.

נתוני ערך התפוקה השונים הוערכו לצורך חישוב המשקלות במחירי 2005 (תקופת הבסיס).

מדגם המוצרים ושיטת איסוף

המחירים

במדד נמדדים מחירים של כ-1,500 סוגי מוצרים ושירותים. מחירי המוצרים והשירותים השונים נאספים ממדגם של כ-800 מפעלים. במדגם נכללו רוב המפעלים הגדולים, בעלי חשיבות בערך התפוקה של הענף, וכן מפעלים בינוניים וקטנים המייצגים סוג מפעלים זה.

המחירים הנמדדים הם המחירים המתקבלים על ידי היצרן בעסקה הראשונה, בדרך כלל,

בשער המפעל. מחירים אלה הם מחירי שוק, הכוללים מסי קנייה, ואינם כוללים סובסידיות.

סדרות מדדי מחירים סיטוניים של תפוקת התעשייה

מקדם הקשר למדד קודם	תקופת הבסיס	התקופה
..	ממוצע 1963	1964 I-1968 XII
1.138 ⁽¹⁾	ממוצע 1968	1969 I-1977 XII
6.105	ממוצע 1977	1978 I-1988 XII
29.101 ⁽²⁾	ממוצע 1988	1989 I-1994 XII
2.015 ⁽²⁾	ממוצע 1994	1995 I ואילך
1.706 ⁽²⁾	ממוצע 2005	2006 I ואילך
1.791 ⁽³⁾	ממוצע 2005	2006 I ואילך

1 ללא דלקים וללא הענפים "הלומים" ו"דפוס והוצאה לאור".
 2 ללא דלקים וללא ענף "הלומים".
 3 מדד כללי (כולל דלקים).

מדדי מחירים של תפוקה ותשומה בענף החקלאות

(עקרונות המדד הובאו בפירוט בפרסום טכני מס' 58, מדדי מחירים של תפוקה ותשומה בענף החקלאות, השינויים שהוכנסו למדדים בעקבות העדכונים הובאו בפרסומים הבאים: "ירחון לסטטיסטיקה של מחירים" מס' 6, 2001 ומס' 4, 2002).

הגדרת המדד ושימושי

המדדים מודדים את השפעת שינויי המחירים על ההכנסה של ענף החקלאות ממוצרי תפוקה שהוא מייצר ועל ההוצאה של ענף החקלאות לצריכת מוצרים ושירותים המשמשים כתשומה. השימושים העיקריים של המדדים הם כמדדי ניכוי (דפלטור) של סדרות ערך המבוטאות במחירים שוטפים לסדרות ערך במחירים קבועים; לבדיקת השפעת שינויי מחירים על תנאי הסחר של ענף החקלאות; לעדכון תחשיבים וחישובים במסגרת הדיונים על מחירי תוצרת חקלאית ומתן סובסידיות; לחישוב ערך הייצור החקלאי ועוד. אחוז השינוי במדד שונה מאחוז השינוי במחירי התפוקה החקלאית (הנגזר מחשבון ענף החקלאות - פרק 19 חקלאות) בעיקר משום שבמדד מחירי התפוקה החקלאית מתבטאים המחירים לפי משקלות הבסיס (שנת בסיס 2000) ואילו במדד המחירים הנגזר מחשבון הענף משוקללים השינויים במחירים במשקלות שוטפים.

המקורות של משקלות המדד
 המשקלות של מדדי המחירים של התפוקה והתשומה בחקלאות צריכים לבטא את החשיבות היחסית של ערך התפוקה והתשומה לסוגיהו בסך ערך התפוקה והתשומה בתקופת הבסיס של המדד.

המשקלות מבוססים על ערך התפוקה בשנת הבסיס (שנת 2000).

המחירים המשמשים לחישוב מדד מחירי התפוקה בחקלאות מחושבים על ידי חישוב ממוצע משוקלל של כל מוצר בכמויות המשוקות באותה שנה. המדדים הנגזרים ממחירים אלה משוקללים למדדים אגרגטיביים לפי משקלות ערך תקופת הבסיס.

אומדן ערך התשומות הכלולות בסל המעודכן של מדד מחירי התשומה בחקלאות מתבסס על נתונים רבים ומפורטים על הקניות של ענף החקלאות או על ערך הייצור והשיווק של הפירות המספקות חומרים, מוצרים ושירותים לענף החקלאות כגון: מספוא לבעלי חיים, דשנים, זרעים וכו'.

הנתונים נתקבלו ממגוון רב של מקורות שהעיקריים בהם: אומדני חשבונאות ענף החקלאות, ממצאי "סקר החקלאות וההתיישבות, 1995", נתונים מיצרנים וממשווקים שונים, נתונים שהוזמנו ממקורות ממשלתיים ומינהליים כגון: חברת החשמל, נציבות המים, משרד החקלאות לאגפיו ועוד.

משקלות מחירי תשומה בענף החקלאות מבוססים על נתוני ערך התשומות בשנת 2000.

סדרות מדדי מחירים של תפוקה ותשומה בענף החקלאות

מקדם הקשר למדד קודם	תקופת הבסיס	התקופה
1. מדד מחירי תפוקה חקלאית		
..	ממוצע תשל"ו	תשל"ז-תשמ"ז
2.896	ממוצע 1986	1987 עד 2000
2.861	ממוצע 2000	2001 ואילך
2. מדד מחירי תשומה בחקלאות		
..	ממוצע תשל"ו	תשל"ז-תשמ"ז
2.909	ממוצע 1986	1987 עד 2000
3.987	ממוצע 2000	2001 ואילך

מדד מחירי תשומה באוטובוסים

(פירוט שיטתי של עקרונות המדד, ראה: מדד מחירי תשומה באוטובוסים 1969, ירחון לסטטיסטיקה של מחירים, מס' 2, 1971. על עדכון המדד והשינויים שהוכנסו בעקבותיו, ראה שם, מס' 11, 1978, ומס' 4, 1994).

הגדרת המדד ושימושי

המדד מודד את אחוז השינוי שחל במשך הזמן בהוצאה הדרושה לקניית "סל קבוע" של מוצרים ושירותים, המשמשים להפעלת שירותי האוטובוסים.

המדד מחושב לפי שתי מערכות: מדד המתייחס לכלל האוכלוסייה ותת-מדד המתייחס למגזר הציבורי בלבד, בשתי המערכות מחושב המדד ללא שירותי דיור. על מנת לאפשר השוואה למדדים שחושבו עד 1994 עם המדדים משנת 1994 ואילך, חושב המדד של המגזר הציבורי ללא שירותי הדיור, רטרואקטיבית לשנים 1992-1993. המדד, המתייחס לכלל האוכלוסייה והכולל את המגזר הפרטי, מחושב מתחילת 1994 בלבד.

המדד משמש כבסיס בדיונים על קביעת התעריפים ומתן סובסידיות בענף האוטובוסים וכאינדיקטור שוטף להתפתחות המחירים בענף.

המקורות של משקלות המדד

סל המדד שמחיריו נמדדים מהרבע הראשון של 1994 מייצג את הרכב התשומות של חברות האוטובוסים בשנת 1991. נתונים לגבי הרכב ההוצאות של חברות האוטובוסים על החומרים, המוצרים והשירותים השונים נתקבלו ב"סקר

הוצאות חברות האוטובוסים". בסקר זה נחקר מבנה ההוצאות המפורט של כל החברות הציבוריות וכן מדגם של חברות פרטיות. הסל של המדד עד סוף שנת 1993 התבסס על הרכב התשומות של חברות האוטובוסים במשך שנת 1991.

מדגם המוצרים והשירותים והמחירים הנמדדים.

במדד נמדדים מחיריהם של מוצרים ושירותים שונים הנאספים במדגם.

המחירים מתייחסים להגדרות מפורטות של מוצרים ושירותים וכן לתנאי העסקה והתשלום שבהם הם נמכרים לחברות האוטובוסים.

ההוצאות על עלות עבודה כוללות את כל הוצאות השכר המשולם למועסקים השכירים וכן את ההוצאה הזקופה על שכר חברי הקואופרטיבים. (להסבר מפורט ראה ירחון לסטטיסטיקה של מחירים מס' 4, 1994).

סדרות מדדי מחירים של תשומות

באוטובוסים

התקופה	תקופת הבסיס	מקדם הקשר למדד הקודם
1970 III-I		
1977 XII-X	מוצע 1969	
1978 VI-IV		
1993 XII-X	I-III 1978	10.347 ⁽¹⁾
1994 III-I ואילך	X-XII 1993	56.578 ⁽²⁾

- ללא שכר של חברי הקואופרטיבים.
- למגזר הציבורי - ללא שירותי הדיור.

פרסומים נבחרים

לקט ממצאים סטטיסטיים

5, 1996 עדכון מדד מחירי תשומה בסלילת כבישים

39, 1998 סקר עלות בנייה למגורים (עבור בניינים שבנייתם נסתיימה בשנת 1995)

פרסומים המופיעים באתר הלמ"ס

בלבד

מדד מחירי תשומה בבנייה למגורים ינואר 2004 (מתוך הירחון לסטטיסטיקה של מחירים)

עדכון מדדי המחירים של פרקי הבנייה (מתוך הירחון לסטטיסטיקה של מחירים)

דע - מדד המחירים לצרכן (חברת הסברה) מדדי מחירים - סדרה רב-שנתית 1997-2000

פרסומים מיוחדים

1153 הוצאות משק הבית 1999, סיכומים כלליים

פרסומים טכניים

58 מדדי מחירים של תפוקה ותשומה בענף החקלאות, 1986

60 מדד המחירים לצרכן, 1992

66 מדד מחירי תשומה בבנייה למגורים, 1995